Agenda 2030! – Brukar- och medborgarinflytande i ordinarie styrning och ledning

Jonas Frykman

Senior rådgivare

Ordf. SIS TK Hållbara städer och samhällen

SKR, statliga myndigheter, kommuner, Agenda 2030-delegationen

Agenda 2030! Från retorik till praktik!

Tänk om, **styr** om och **ställ** om!

Tänk om – Öka kunskap om hållbar utveckling och att vi behöver ställa om

Styr om – Integrera agendan och hållbar utveckling i styrning och ledning

Ställ om – Agera i partnerskap med andra och involvera brukare och medborgarna inom de frågor ni kan påverka tillsammans

”Vi är den första generationen som kan utrota fattigdom och den sista som kan stoppa klimatförändringarna.”

Ban Ki-Moon, FN:s generalsekreterare 2007 – 2016

Agenda 2030 och de globala målen

Hållbar utveckling

Hållbar utveckling

Brundtland kommissionen (1987)

”En utveckling som tillgodoser vårt nuvarande behov utan att äventyra kommande generationers möjlighet att tillgodose sina behov”

Olika dimensioner av hållbar utveckling

Ekonomisk hållbarhet är medlet (för utveckling och innovation)

Social hållbarhet är målet (tillgodose människors behov och rättigheter)

Miljömässig hållbarhet är ramen (inom ramen för planetära gränser)

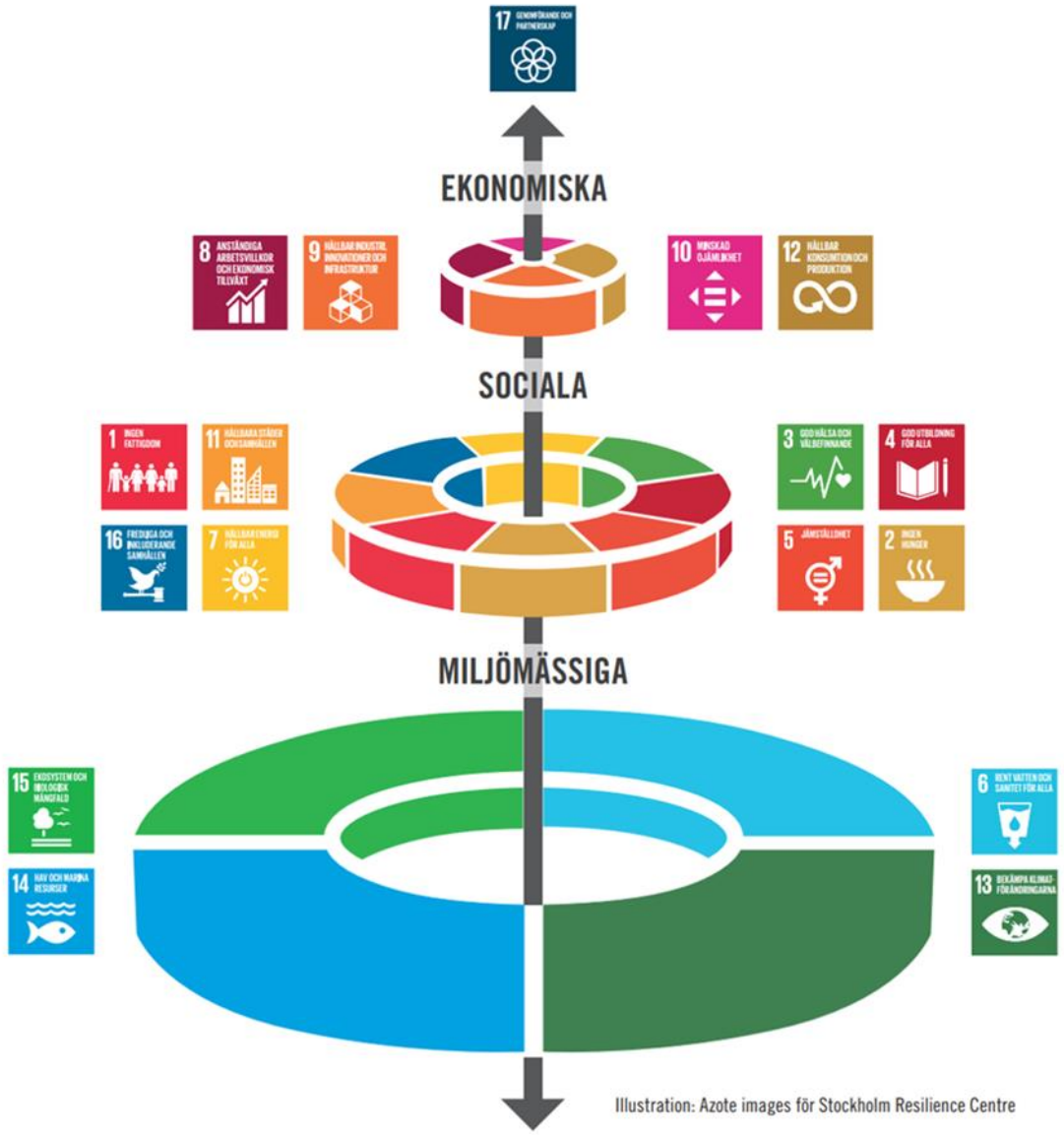

Principer för genomförandet

Agendan är universell

Riktar sig till alla världens länder, och att alla länder bär ett gemensamt ansvar för dess genomföran de

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Ingen ska lämnas utanför

Genomföras med särskild hänsyn till de människor och samhällen som har sämst förutsättningar.

Målen är integrerade och odelbara

Inget mål kan nås på bekostnad av ett annat – och framgång krävs inom alla områden för att målen ska kunna uppnås.

Partnerskap som mål och medel

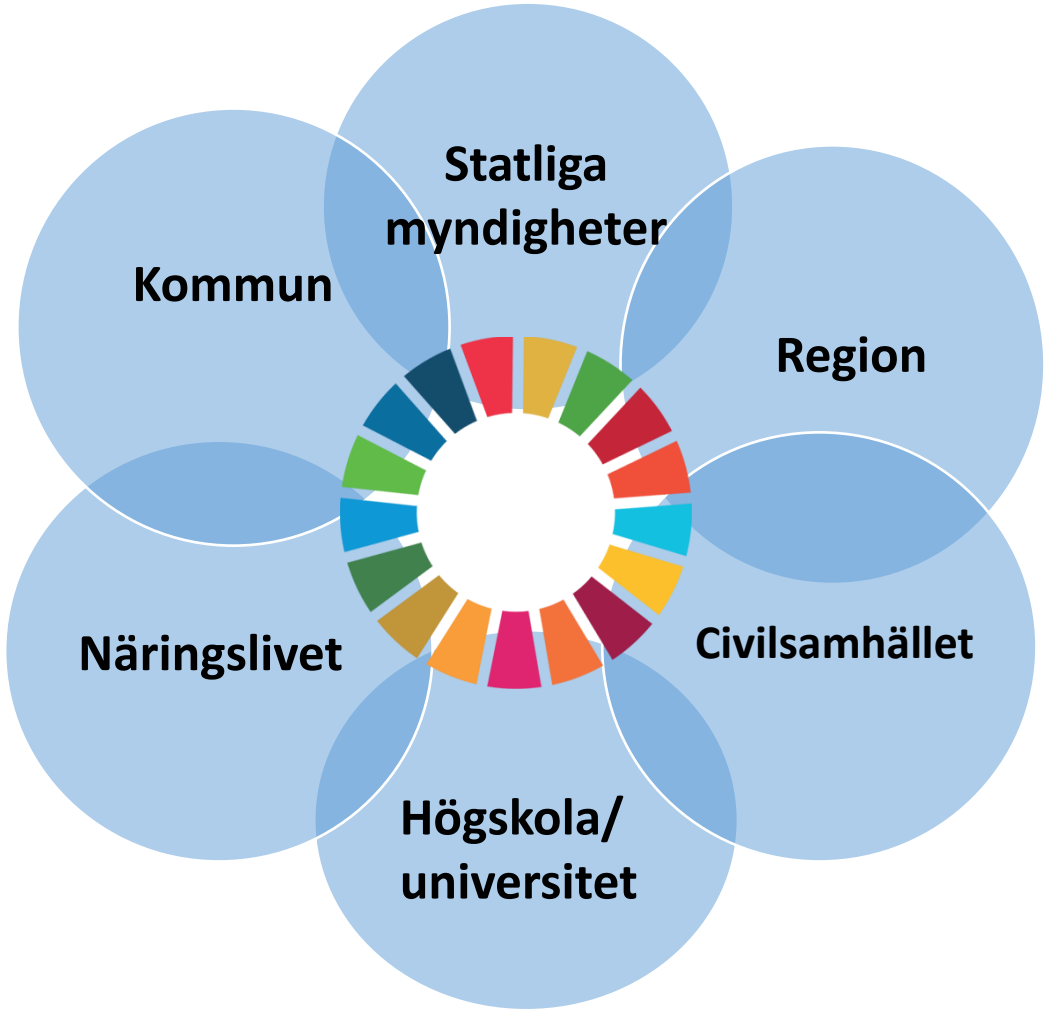

Bild: inspirerad av Agenda2030-delegationen

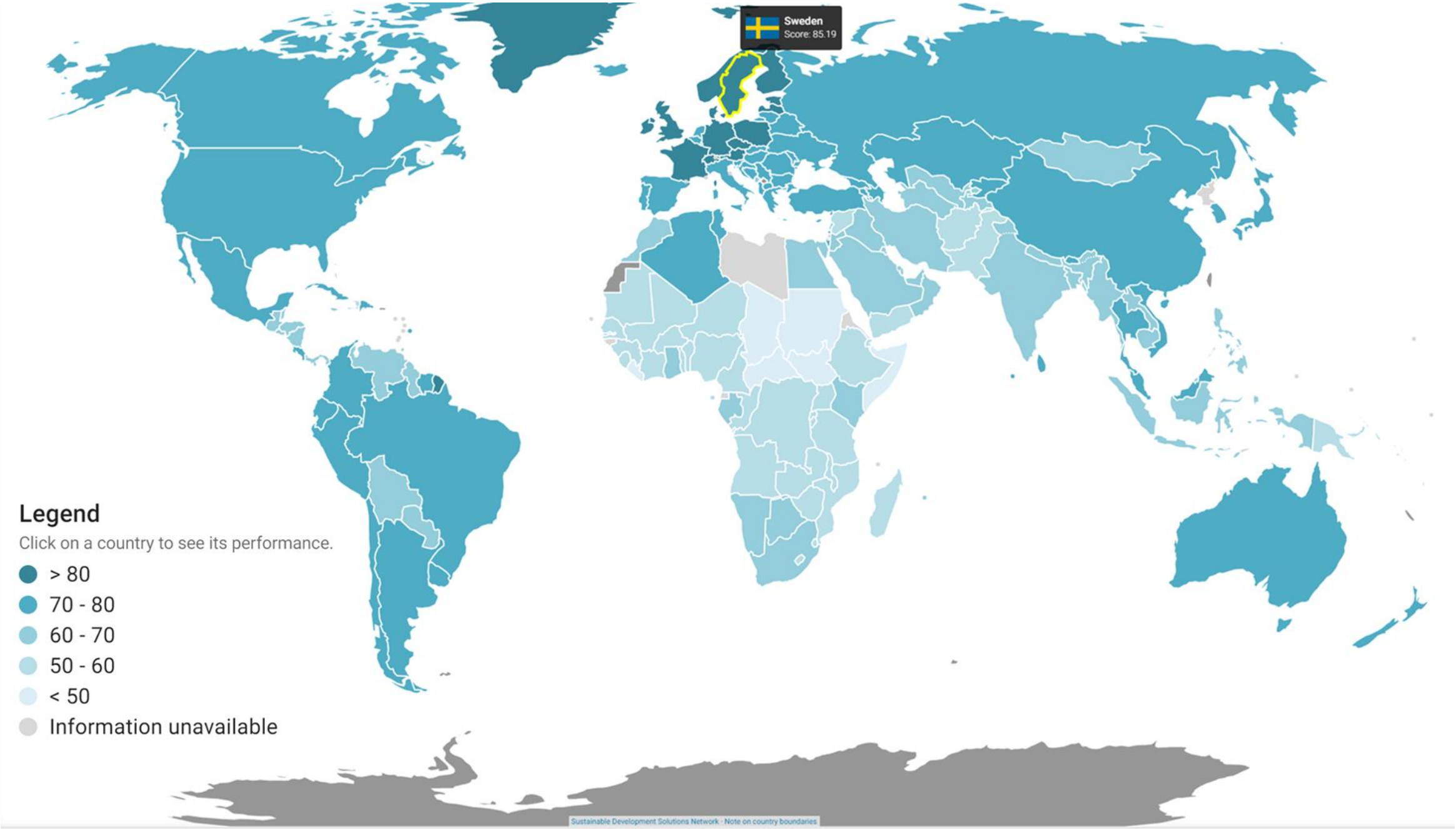

Select one of the SDGs to see it on the map

SWEDEN

OECD Countries

OVERALL PERFORMANCE

COUNTRY RANKING

SWEDEN

3 /163

COUNTRY SCORE

REGIONAL AVERAGE: 77.2

AVERAGE PERFORMANCE BY SDG

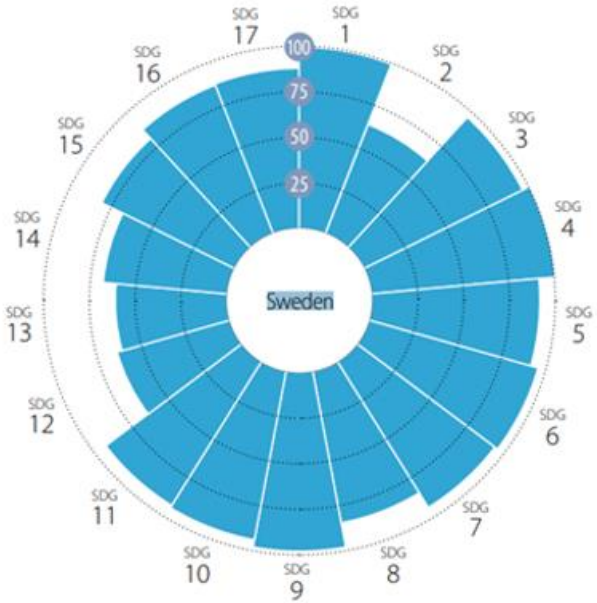

SDG DASHBOARDS AND TRENDS

Det är skillnad på att **vara** ”nästan” bäst i världen och **göra** det som är bäst för världen

Höga ”spillovereffects”

Prop. 2019/20:188
Sveriges genomförande av Agenda 2030

Riksdagsbundet mål

”Sverige ska genomföra Agenda 2030 för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling genom en samstämmig politik nationellt och internationellt. Genomförandet ska präglas av agendans princip att ingen ska lämnas utanför.”

Genomförandet följs upp genom en särskild bilaga i budgetpropositionen två gånger per mandatperiod.

Hållbar utveckling inskrivet i Sveriges grundlag

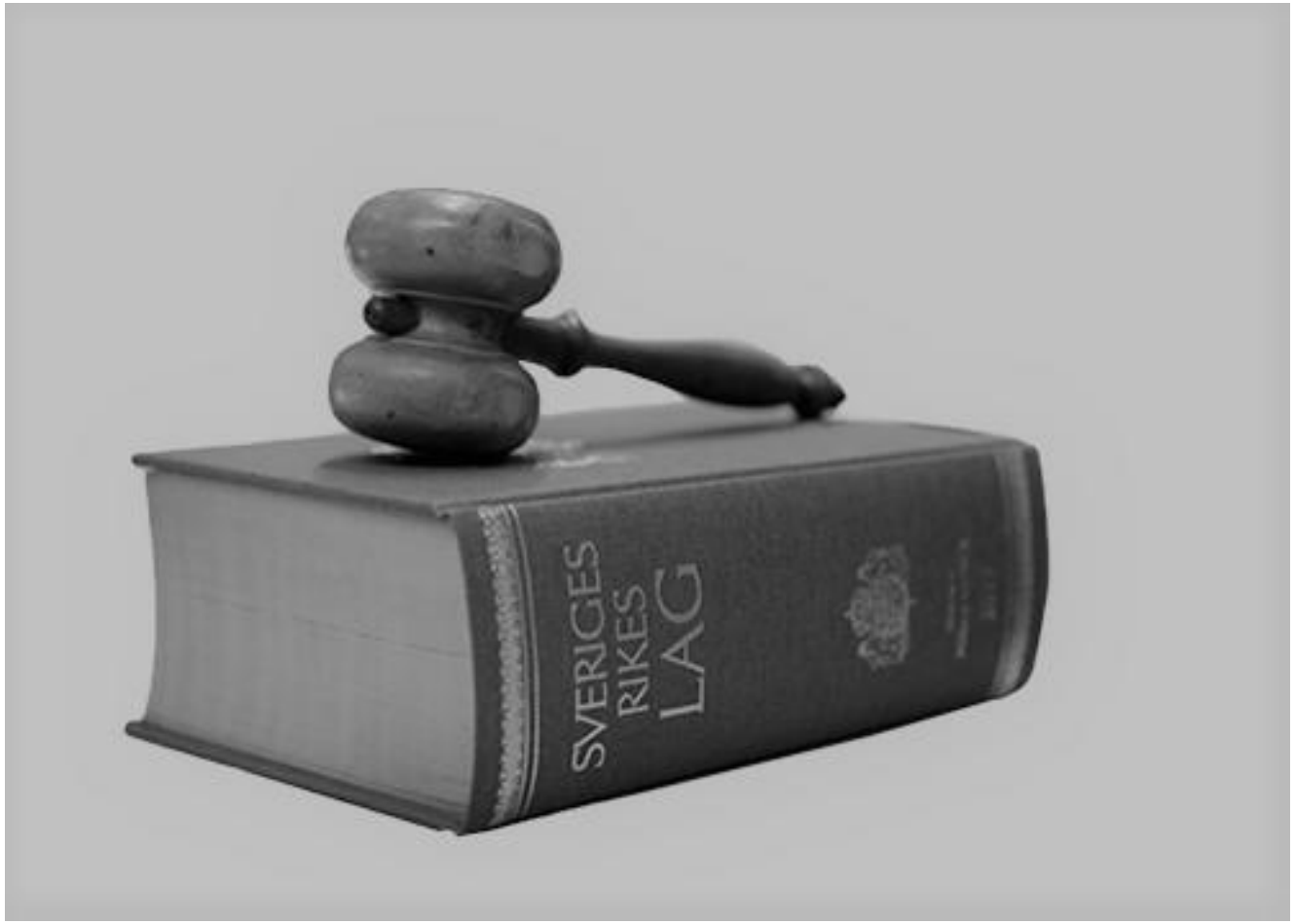

Regeringsformen 1 kap:

”Det allmänna ska främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer"

56 riksdagsbundna mål av relevans för Agenda 2030

Alla mål

Politik för global utveckling, Demokratipolitik och politik för mänskliga rättigheter, internationellt bistånd

Stort antal mål

Miljöpolitik och klimatmål, Folkhälsopolitik, Forskning, Jämställdhet

Berör 6 – 8 mål

Finansmarknad, Energipolitik, Politik för sociala tjänster, Kulturmiljöarbetet, Näringspolitik, Funktionshinderpolitik, Kulturpolitik, Ungdomspolitik, Transportpolitik, Areella näringar, landsbygd och livsmedel, Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande och lantmäteriverksamhet

Berör 1 – 5 mål

Ytterligare 35 – 40 riksdagsbundna mål

Utmaningarna är globala men lösningarna är ofta lokala

Ett gemensamt ansvar för genomförandet på lokal och regional nivå

Agenda 2030 som del av kommunens DNA!

Nationella mål och lagar

Kommunala självstyrelsen

Mål & budget

Översiktsplan

Verksamhetsplaner

Förordningar och regelverk som styr verksamheter

Lokala planer/program för Agenda 2030/social hållbarhet/brukar- och medborgarinflytande?

Bild: Agenda 2030-delegationen

Kommunen och regionens roller utifrån ett medborgarperspektiv enligt SKR

Service-uppdraget	Demokrati-uppdraget	Samhällsutvecklings-uppdraget
Vård, skola omsorg etc.	Val och medborgarinflytande	Samverkar med andra ex klimat, hälsa och trygghet

Ingen ska lämnas utanför!

Genomförandet behöver ske med särskild hänsyn till de människor och samhällen som har sämst förutsättningar

Agenda 2030 – en agenda för social hållbarhet

Hållbar utveckling måste vara

en del av kärnan i all verksamhet

- inte ett projekt!

Bild: Agenda 2030-delegationen

Kunskaps- och metodstöd

Öka medvetenhet och koppla kärnverksamheten i kommuner och regioner till Agenda 2030

Utveckla internt tvärsektoriellt samarbete och samverkan med olika samhällsaktörer utifrån Agenda 2030

Integrera Agenda 2030 i den ordinarie verksamheten.

Implementering - Svenska FN-förbundet

Identifiera gap, målkonflikter och synergier

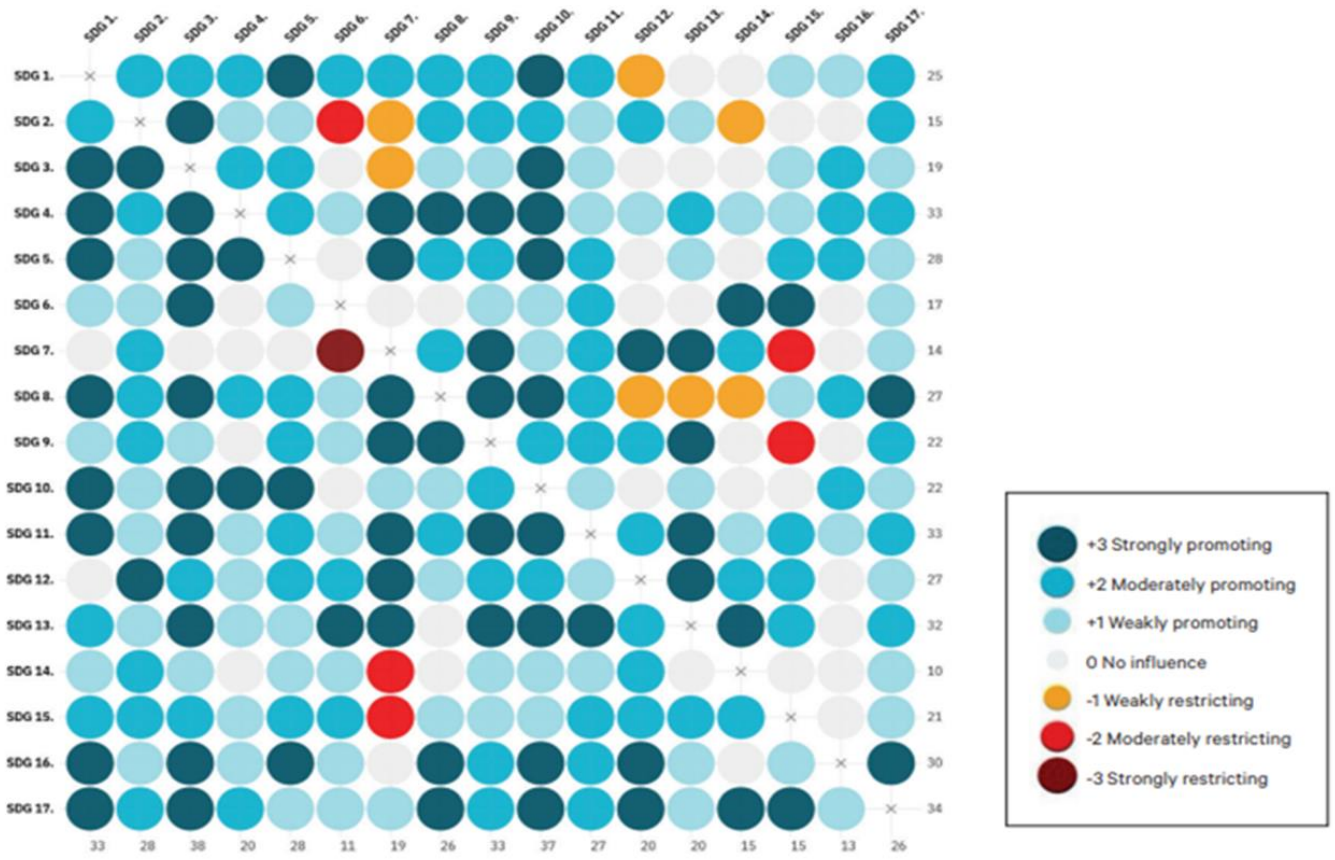

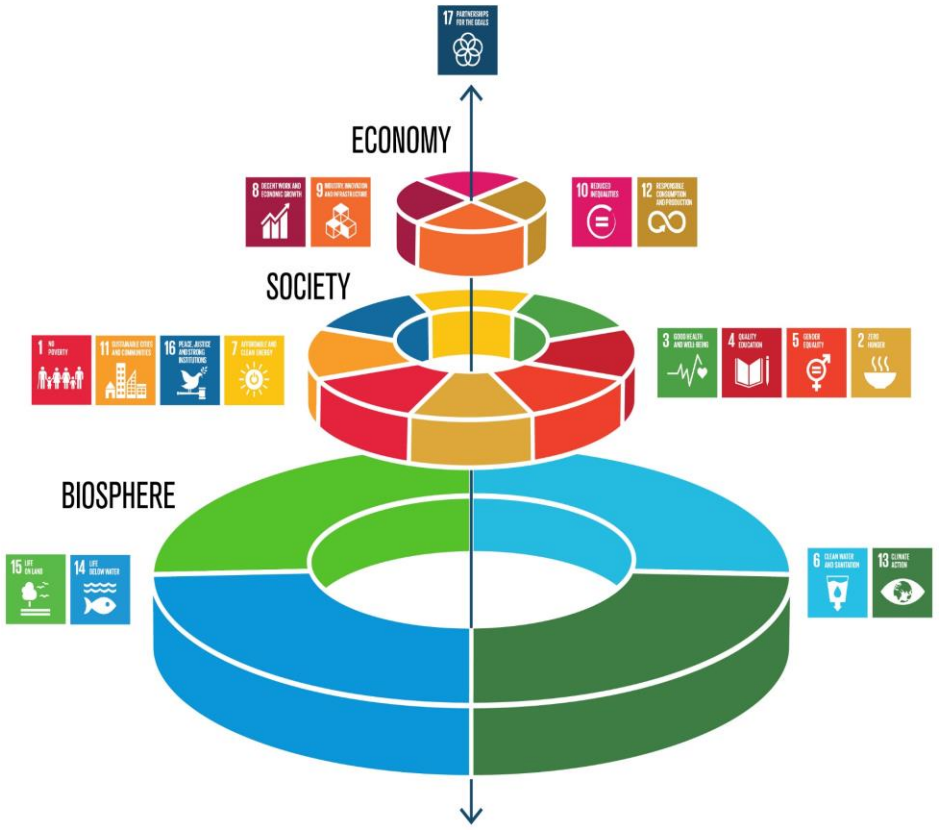

SDG Synergies: Stockholm Environment Institute

Exempel 1 – Främja psykisk hälsa

Exempel 2: Säkra och inkluderande grönområden för alla

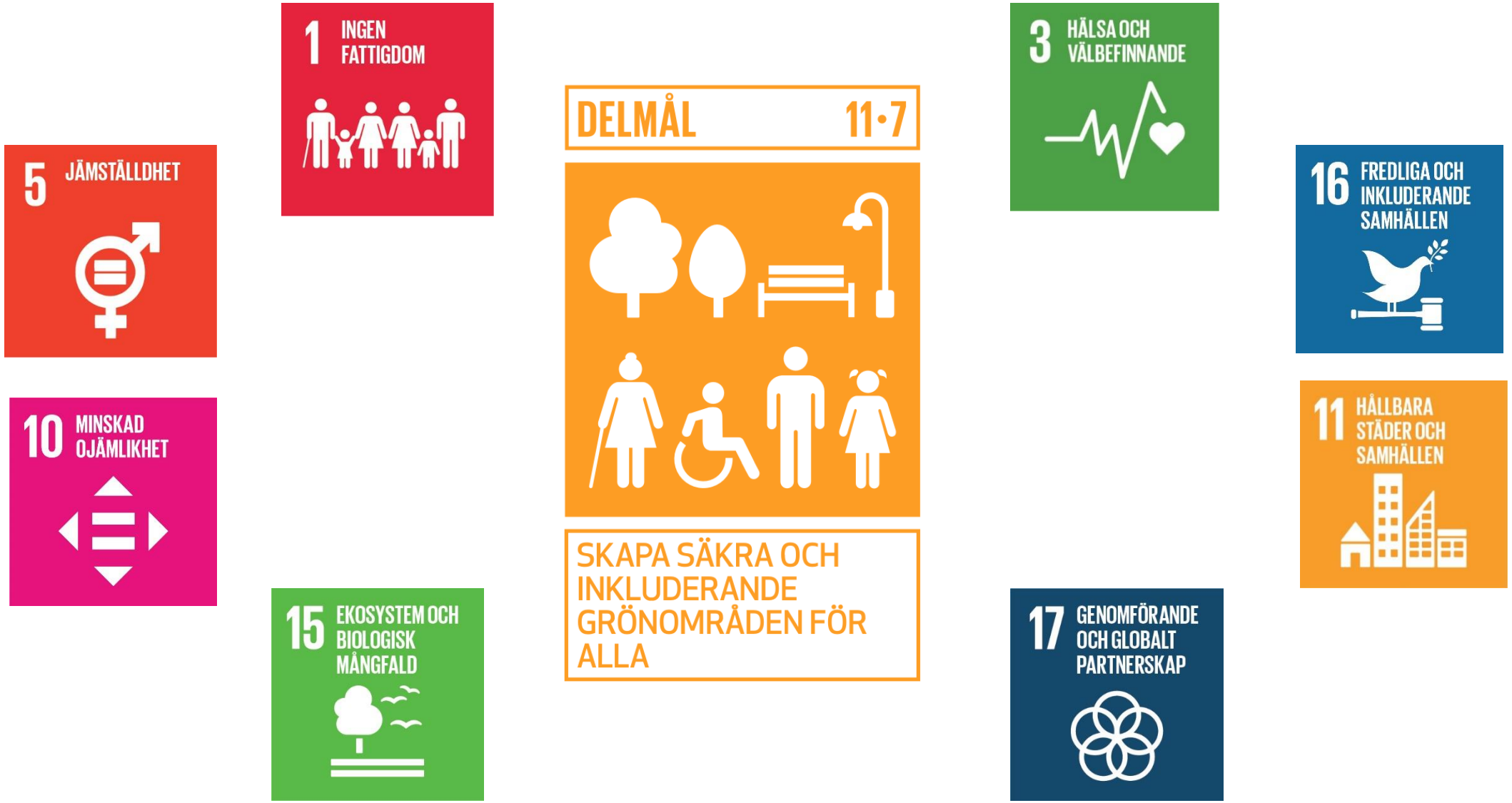

Exempel 3: Uppmuntra partnerskap

SVENSK STANDARD
SS 854000:2021

Styrning och ledning för hållbar utveckling i kommuner och regioner – Vägledning för genomförandet av FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling

Governance and management for sustainable development in municipalities and regions – Guidance for the implementation of the UN's 2030 Agenda for Sustainable Development

Framgångsfaktorer

1. Politiskt åtagande
2. Integrerat arbetssätt
3. Långsiktighet
4. Global påverkan
5. Samordning av styrdokument och organisation
6. Samverkan mellan offentliga aktörer
7. Externa intressenters delaktighet
8. Uppföljning och utvärdering

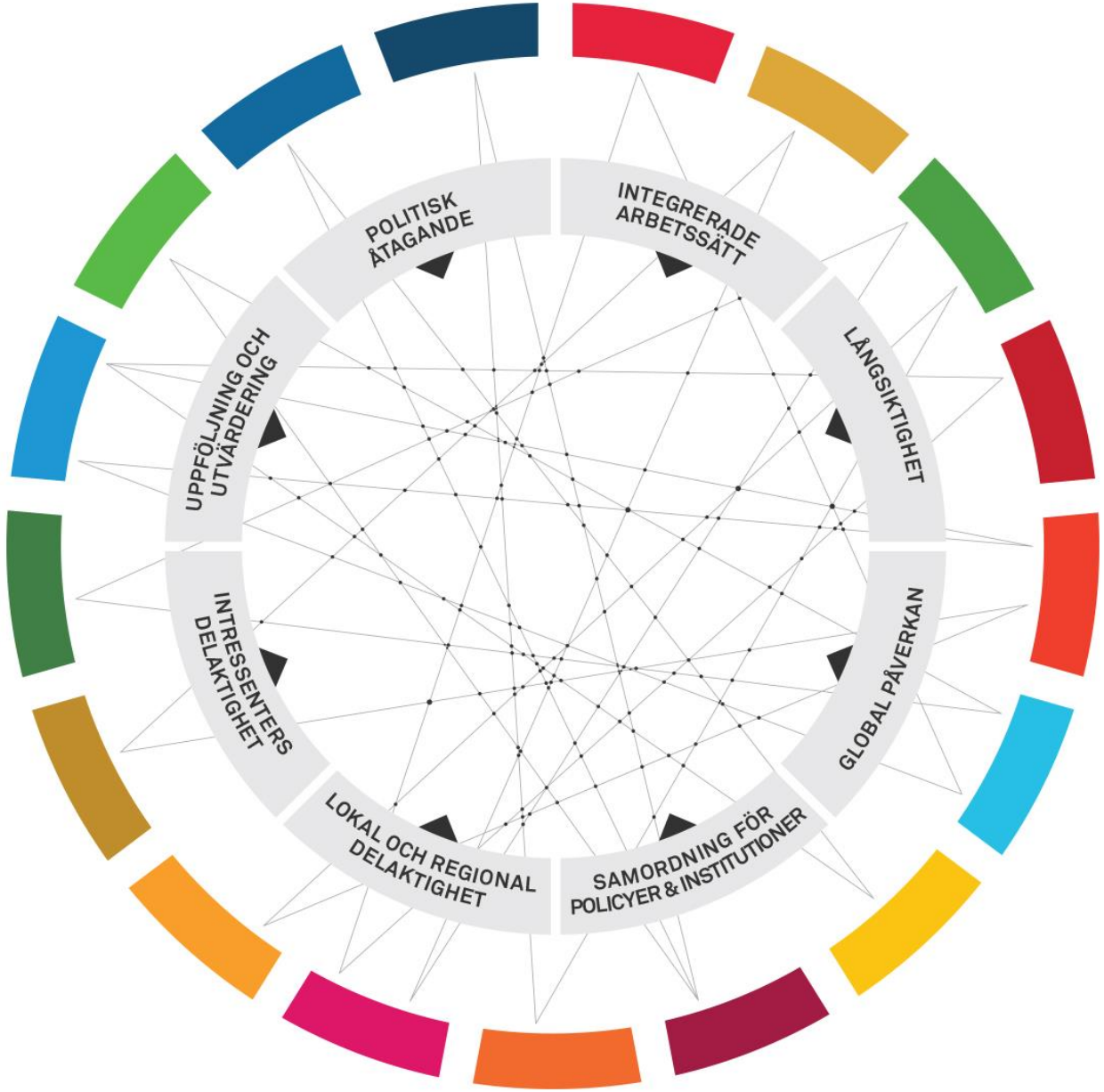

Bild: OECD och Agenda 2030-delegationen

Hur kan brukare och medborgare involveras i styrning och ledning?

”PDCA-modellen består av fyra delar som organisationer kan använda för att uppnå ständig förbättring:”

a) Planera

b) Genomföra

c) Följa upp

d) Förbättra

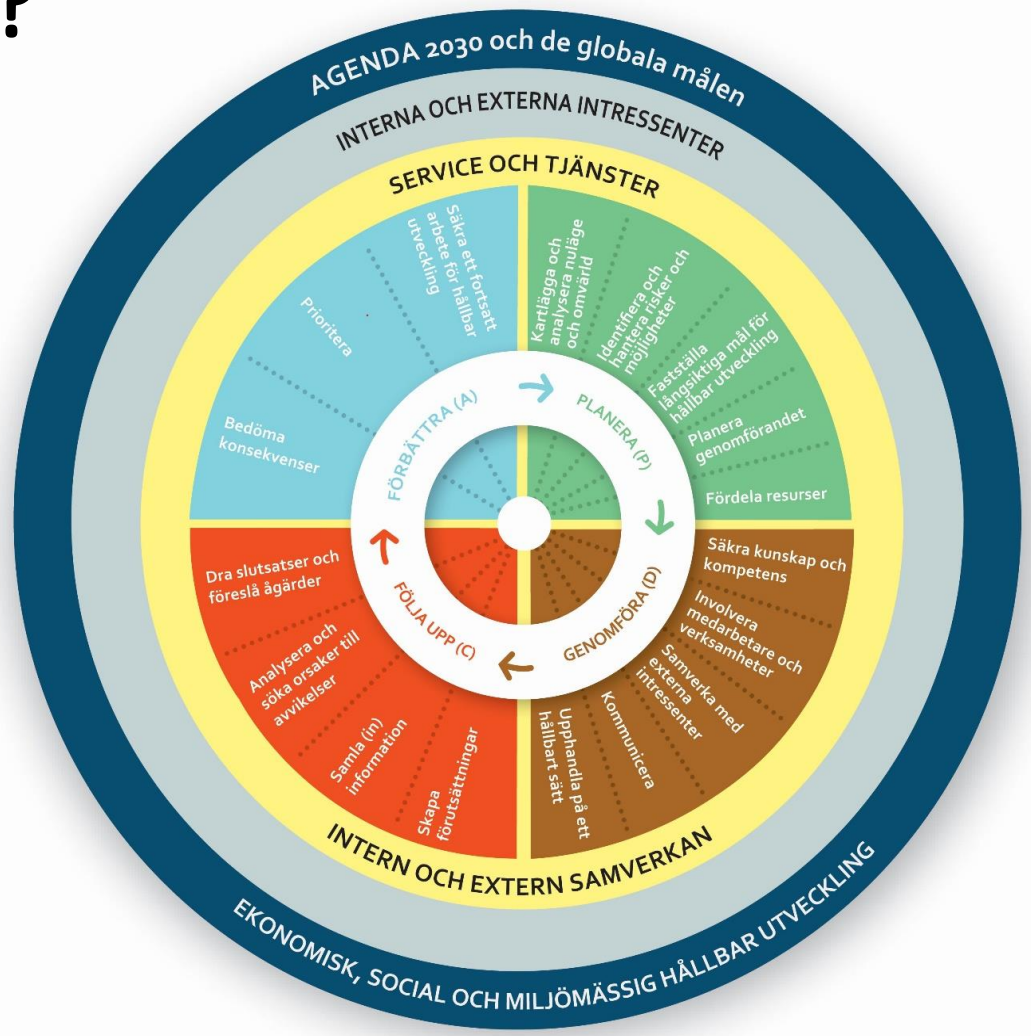

Planering (P)

- Kartlägg och analysera nuläge och omvärld,
- Identifiera risker och möjligheter
- Fastställ långsiktiga mål för hållbar utveckling,
- Planera genomförandet och fördela resurser.

Att involvera medborgarna i nulägesanalys, mål och prioriteringar förbättrar kvalitén och bygger tillit och förtroende som underlättar omställningen till ett hållbart samhälle

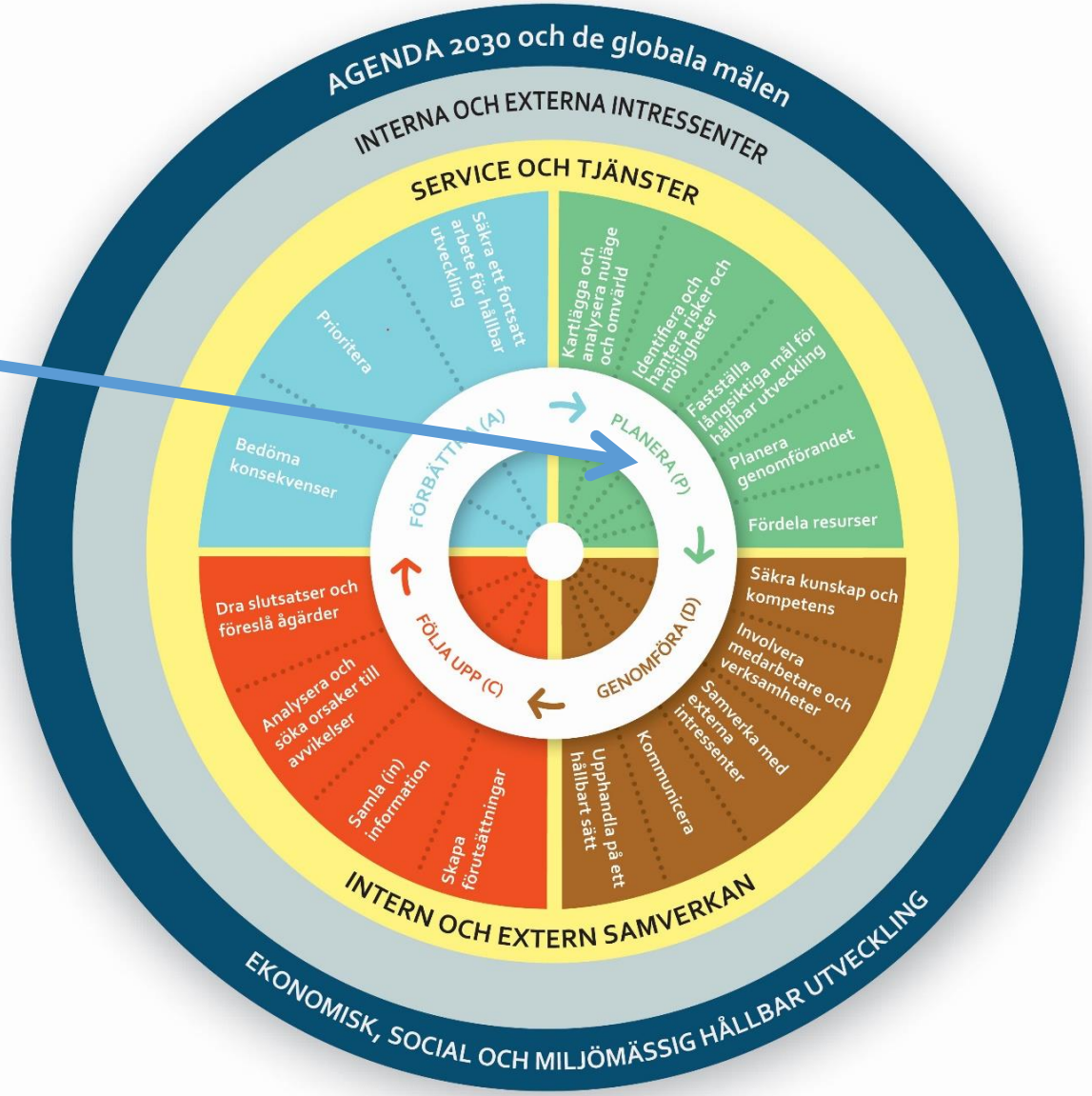

Genomförande (D)

- Säkra kunskap och kompetens
- Involvera medarbetare och verksamheter
- Samverka med externa intressenter
- Kommunicera
- Upphandla på ett hållbart sätt

Att involvera medborgarna och civilsamhällets organisationer i genomförande av olika aktiviteter och verksamheter förbättrar kvalitén och stärker förutsättningarna att nå ut till de människor och samhällen som har allra sämst förutsättningar

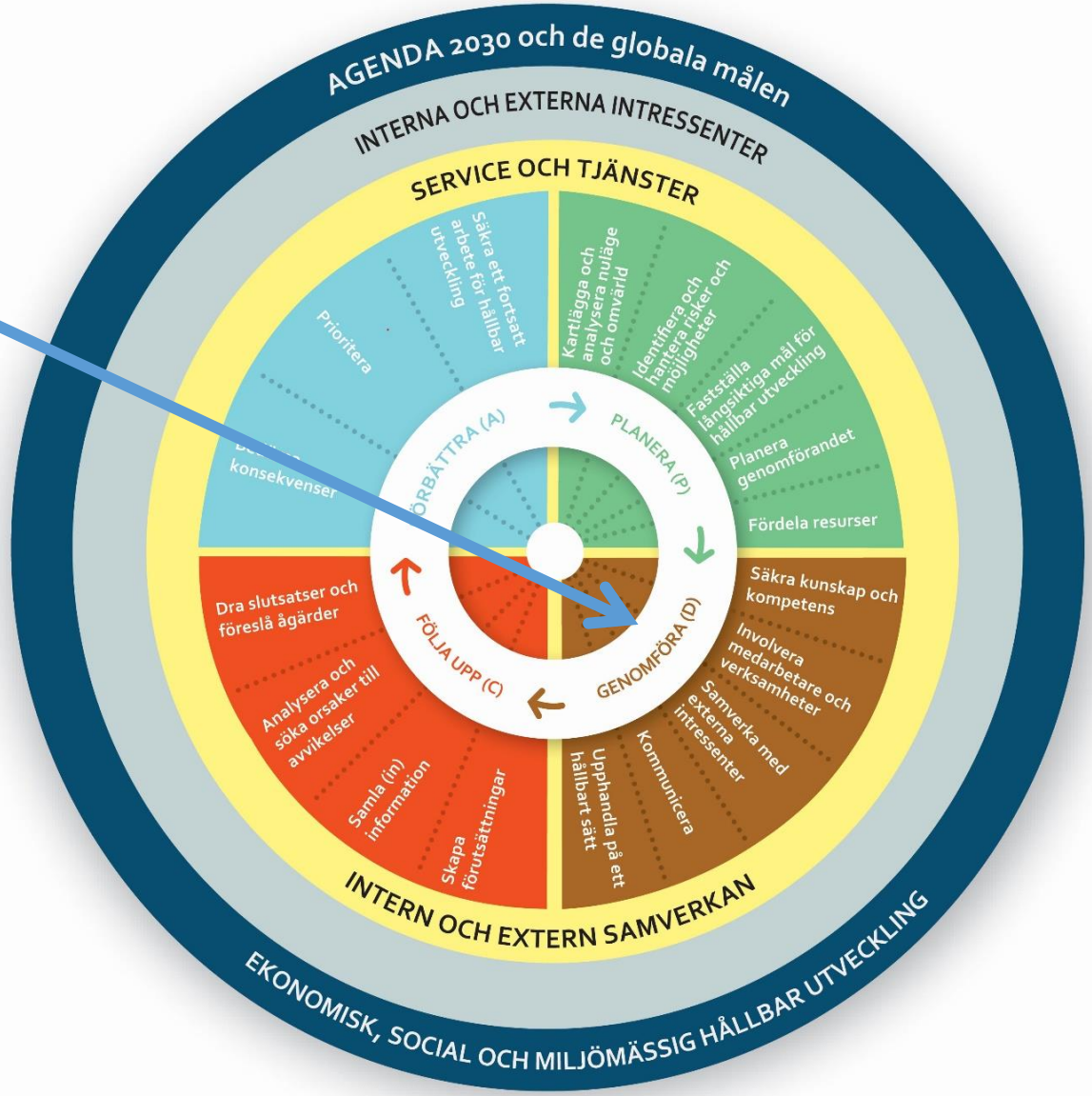

Uppföljning och analys (C)

- Skapa förutsättningar för uppföljning
- Samla information
- Analysera och söka orsaker till avvikelser
- Dra slutsatser och föreslå åtgärder

Att involvera medborgarna och civilsamhällets organisationer i uppföljning och analys förbättrar kvalitén på analysen, förståelsen för avvikelser och bygger tillit och förtroende som underlättar omställningen till ett hållbart samhälle

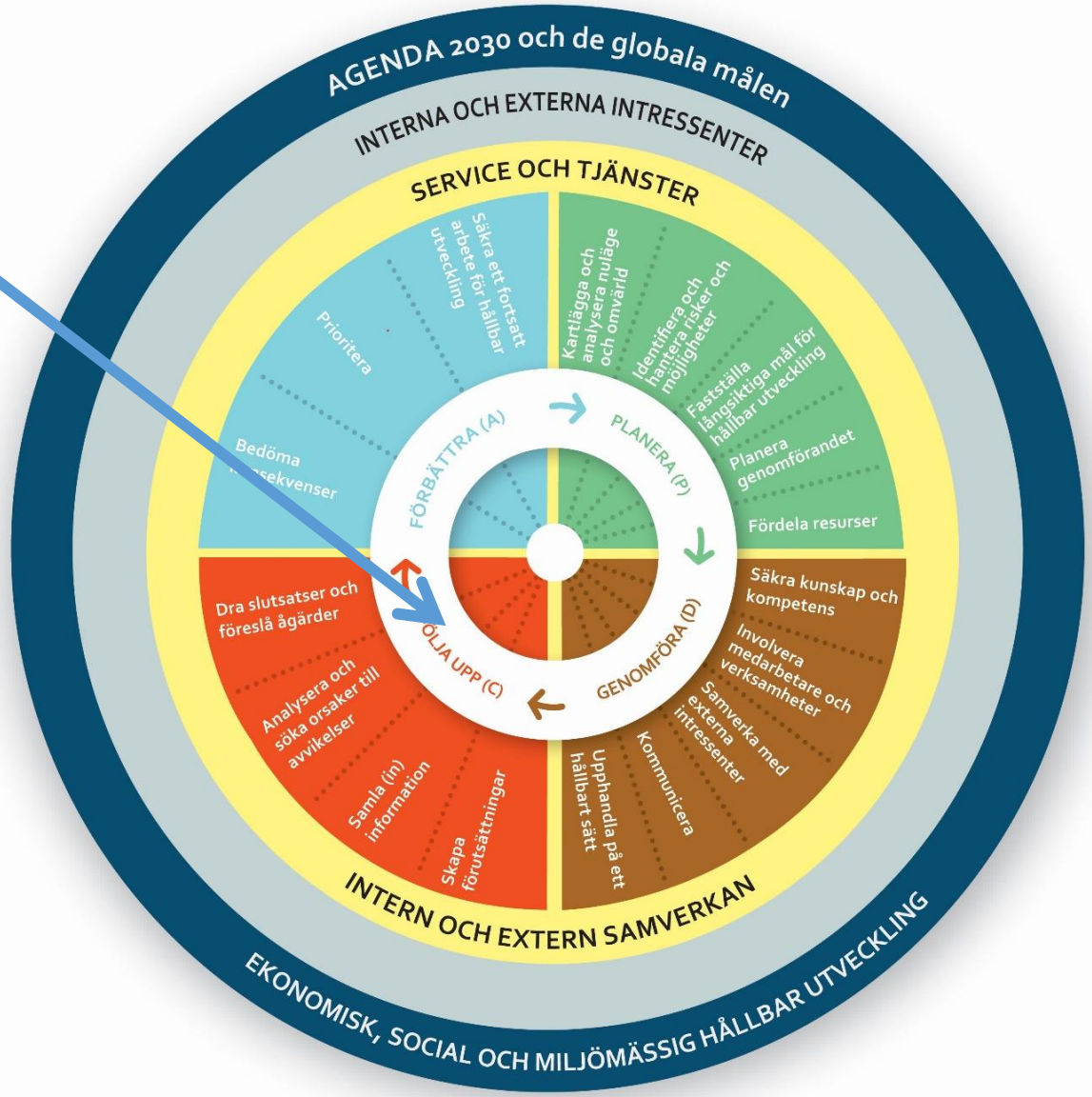

Ständiga förbättringar (A)

- Bedöm konsekvenser
- Prioritera
- Säkra ett fortsatt arbete för hållbar utveckling

Att involvera medborgarna och civilsamhällets organisationer i förbättringsarbetet ger viktiga kunskaper om relevanta åtgärder för det fortsatta arbetet och hur medborgare, organisationer och företag fortsättningsvis kan vara del av detta arbete.

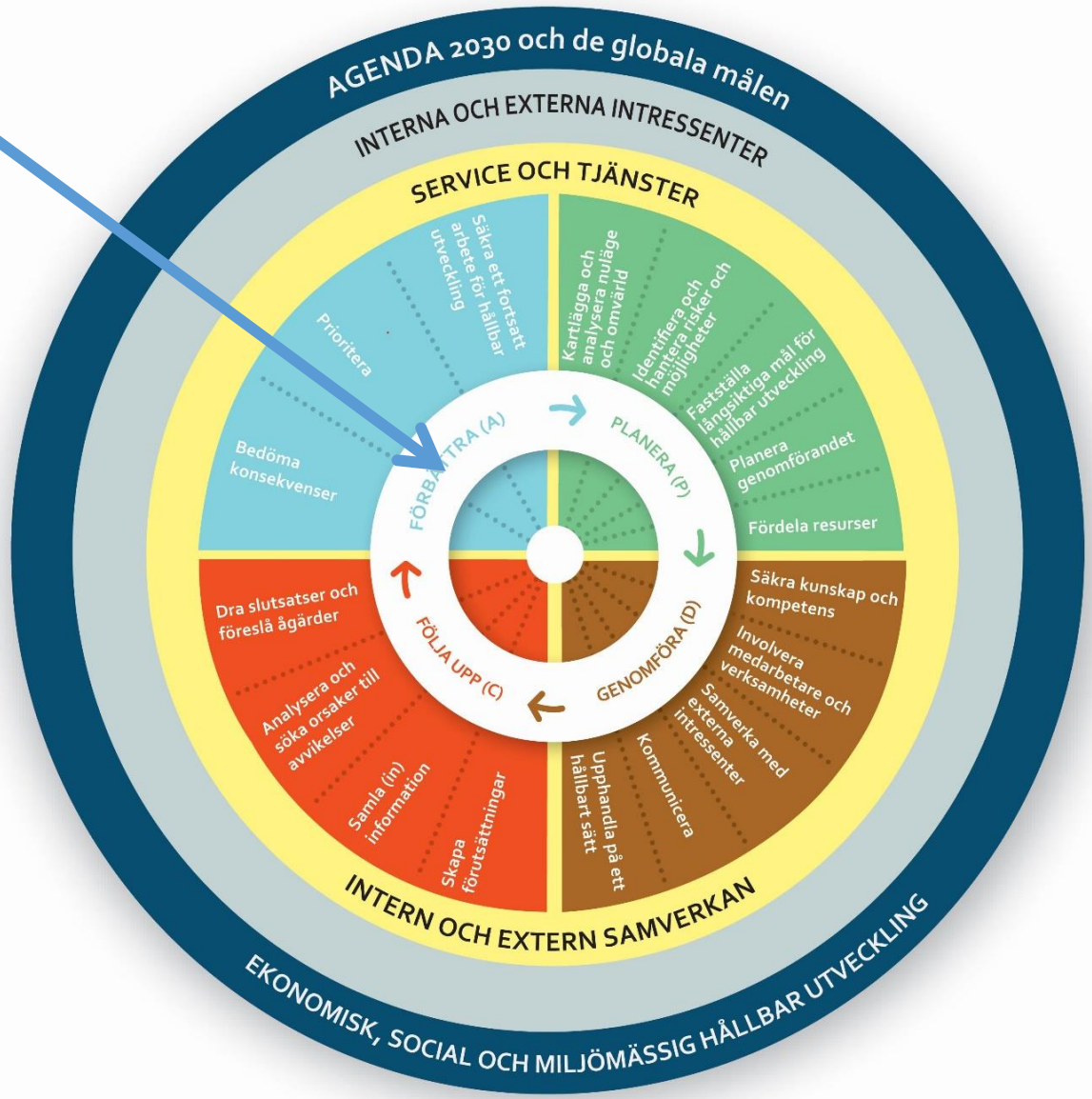

Forskningen roll i genomförandet av Agenda 2030! För att bli mer träffsäker. Vad tycker ni?

- Tvärsektoriella områden – nya partnerskap?
- Vetenskapligt granska, följa och stödja kommuner och regioner?
- Förtydliga den sociala hållbarhetens roll?
- Brukar- och medborgarinflytande som mål och medel

Tillsammans bidrar vi till Agenda 2030 och en hållbar värld

Tack för mig
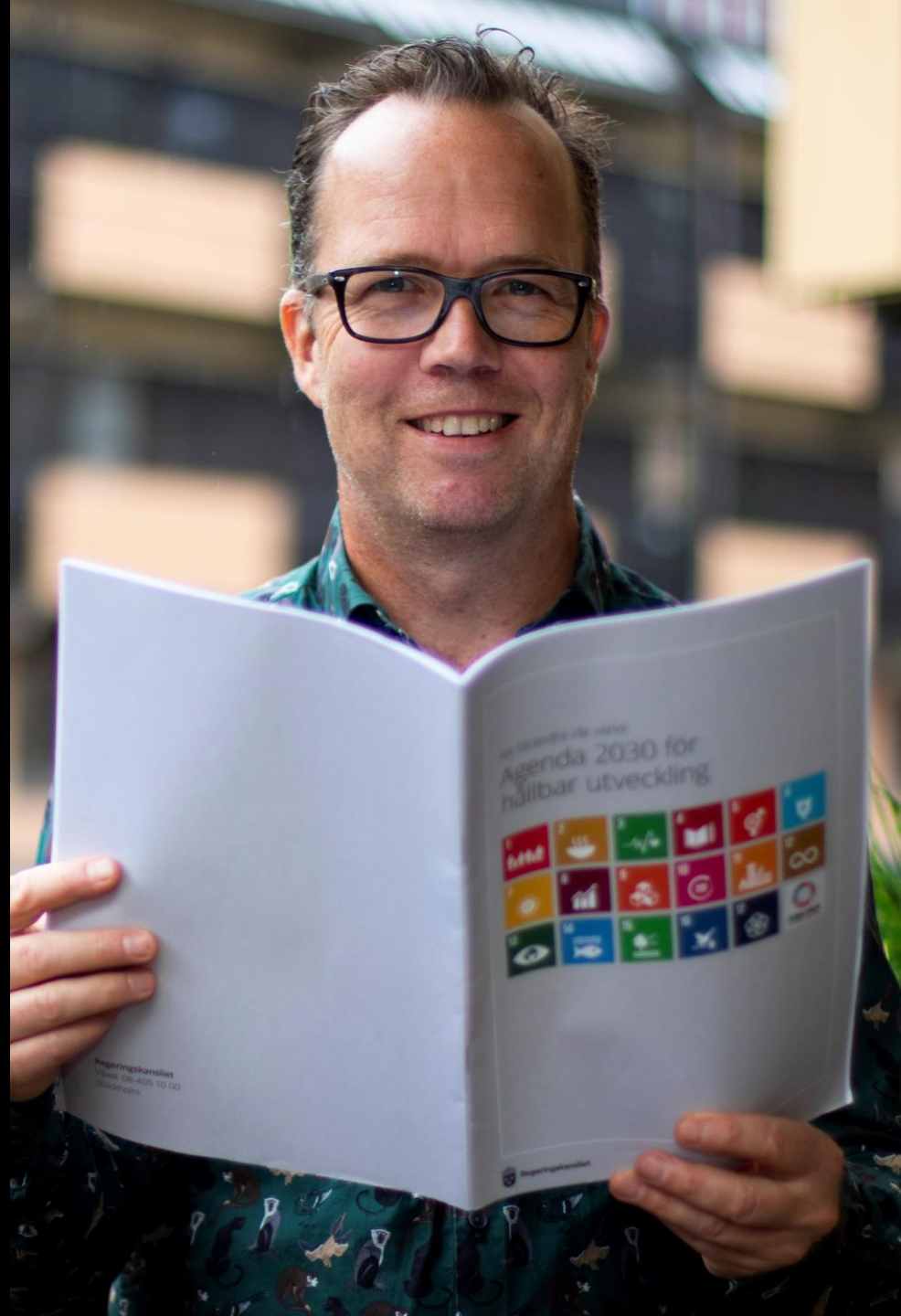
Jonas Frykman
Frykman Kunskap & Analys
jonas@frykman.nu